Тұжырым кестесі

Қазақ хандары	Қандай қызмет атқарды?	Тарихта алатын орна қандай?
Алаша хан		
Уыз хан		
Жошы хан		

Абылай хан

Сөзжұмбақ

Х	а	н					
т	ө	л	е	ң	г	і	т
н	ө	к	е	р			
с	ұ	л	т	а	н		

1. Орта ғасырлардағы Қазақ мемлекетінің билеушісі, хандықтың басшысы.

2. Ханның жеке шаруашылығын жүргізетін, малын бағатын адамдар

3.Ханның қасына еріп жүретін адамдары

4.Ханның мұрагері

Қазақ билері

Оқушыларға Қазақ мемлекетінің саяси өмірінде билердің орнын меңгерту.

Қазақ билерінің оқушыларға баяндау арқылы ұлтжандылыққа, әдептілікке, әдемілікке,қамқор болуға тәрбиелеу.

Оқушылардың шешендік сөздік қорын нығайту арқылы сабаққа деген қызығушылығын арттыру.

Қазақ елінің үш данышпаны

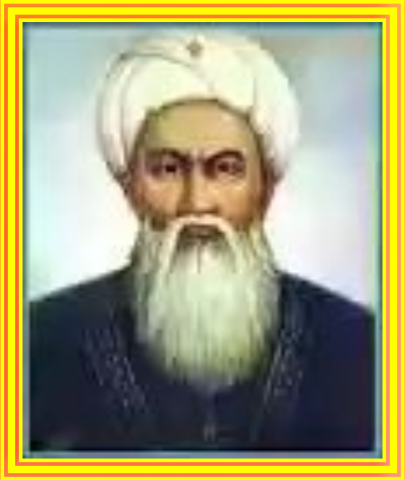

Төле би Әлібекұлы (1663-1756)

Қазыбек би Келдібекұлы (1659-1765)

Әйтеке би Байбекұлы (1682-1766)

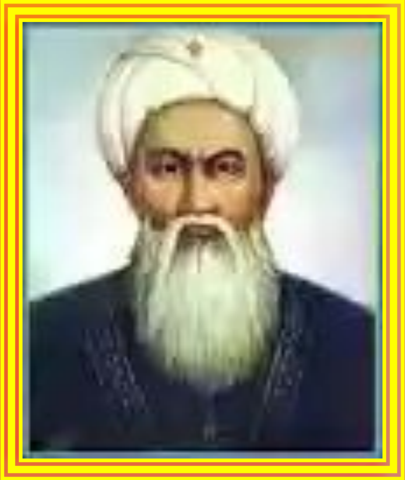

Төле би Әлібекұлы (1663-1756)

Қазақ хандығының аса көрнекті мемлекет қайраткері,шешен,Ұлы жүздің басшысы

Әз Тәукенің “Жеті жарғысын” жасауға қатысқан

Халықты алауыздық пен өзара қырқыстан сақтандырды.

Жоңғар қаупінің алдын алу үшін дипломатиялық шаралар қолданды.

Ресейге екі рет елшілік жіберді.

Нақыл сөздері

Атадан ұл туса игі
Ата жолын қуса игі

Болмас іске қарыспа
Біреуге ор қазыспа
Жауыздық іске барыспа

Атың жақсы болса-
ер жігіттің пырағы,
Балаң жақсы болса
Жан мен тәннің шырағы

Қазақ хандығының аса көрнекті мемлекет қайраткері,мәмлегер

Орта жүздің бас биі. “Жеті жарғыны” жасауға қатысқан

Мәмлегер қызметін 18 жасында бастаған.

Қазыбек би Келдібекұлы (1659-1765)

Қазақ хандығының сыртқы саясатының негізгі қағидалары болып табылатын қанатты сөздердің авторы

Қазыбек бидің жоңғар билеушісіне айтқан сөзі

Сен-темір де, мен-көмір,
Еріткелі келгемін!
Екі еліктің баласын,
Теліткелі келгемін!
Егесетін ер шықса,
Иілткелі келгемін!
Қазақ,қалмақ баласы
Табысқалы келгемін!
Табысуға келмесең,
Тұрысатын жеріңді айт,
Сен-қабылан да,мен-арыстан
Алысқалы келгемін!

Әйтеке би Байбекұлы (1682-1766)

Кіші жүздің сөзін ұстаған қазақтың әйгілі биі.

21 жасынан Бұқара мен Самарқанды басқарған би болған

Қазақ хандығының бірлігін нығайту үшін үлес қосқан би

Атасы Ақша ханнан елді басқрауды үйренген.

Әлім тайпасының төртқара руынан шыққан

Шешендік өнері ерте жастан белгілі болды

Ауыл молдасынан сауатын ашқан

Ақылы асқан әз Тәуке

Халық арасында әз Тәуке дана,әділ деген атағы шыққан .

Тәуке хан 1680-1718 жылдары билік етті.

Тәуке әкесі Салқам Жәңгір 1652ж қалмақтармен болған шайқаста қаза табады.

Тәуке хандық билікті күшейту үшін билер, рубасылары,тайпа және жүзбасыларының көмегіне арқа сүйеген.

Елдің жағдайы нашар болып тұрғанда Жәңгір ханның баласы әз Тәуке хан болады.

“Жеті жарғы” атты әдет-ғұрпы жинағы үш бидің көмегімен жасады.

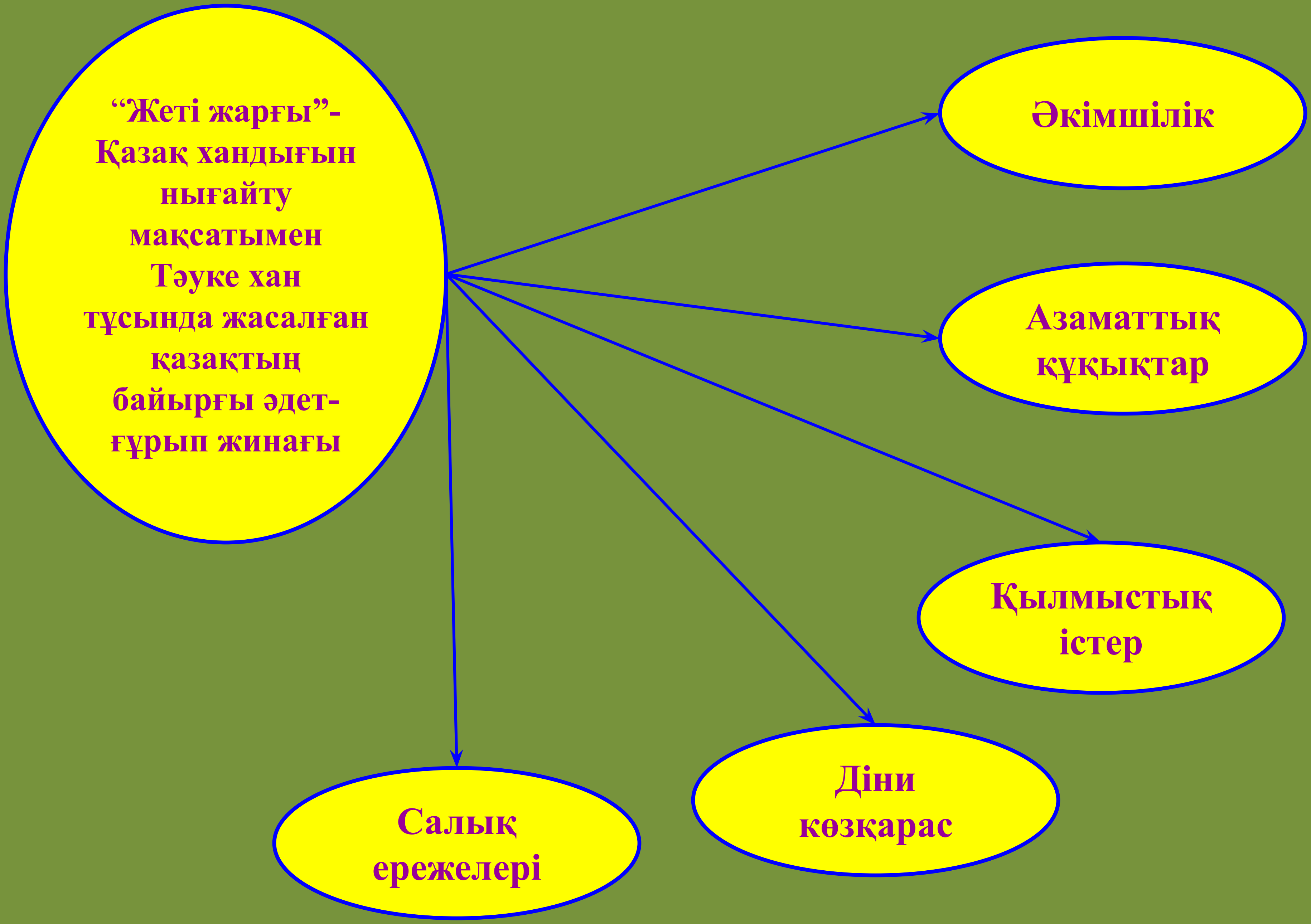
“Жеті жарғы”- Қазақ хандығын нығайту мақсатымен Тәуке хан тұсында жасалған қазақтың байырғы әдет-ғұрып жинағы
Әкімшілік
Азаматтық құқықтар
Қылмыстық істер
Діни көзқарас
Салық ережелері

Әз Тәуке

даналығымен

көрегендігімен

тапқырлығымен

Мемлекеттің бүтіндігі мен тәуелсіздігін сақтап қалды

Үш жүзді биледі

Бір орталыққа бағындырды

Әз Тәуке билік құрған заман “қазақтардың алтын ғасыры,қой үстіне бозторғай жұмыртқалаған заман ” деп аталды

“Кім жылдам”

Төле би қай жүзді басқарған?

“Жеті жарғы”деген не?

“Мәмілегер би” атанған қай би?

“Жеті жарғыны”жасаған кімдер?

Орта жүзді билеген би кім?

Әз Тәукенің Ресейге неше рет елшілік жіберген?

Кіші жүзді билеген кім?

Әз Тәуке ханның құрған заманы қалай аталды?

Сәйкестендіру кестесі

Қазыбек би	Халықты алауыздық пен өзара қырқыстан сақтандырды
Төле би	Мәмлегер.Орта жүздің бас биі
Әйтеке би	Қазақтың байырғы әдет-ғұрып жинағы
“Жеті жарғы”	Дарынды,көрегенді,тапқыр
Ақша хан	Әлім тайпасының төртқара руынан шыққан
Тәуке хан	Әйтеке бидің атасы

“Менің пікірім”

Атадан ұл туса игі
Ата жолын қуса игі

Сен-темір де,мен-көмір,
Еріткелі келгемін!
Екі еліктің баласын,
Теліткелі келгемін!
Егесетін ер шықса,
Иілткелі келгемін!

Болмас іске қарыспа
Біреуге ор қазыспа
Жауыздық іске барыспа

Т	*ө*	*л*	*е*		*б*	*и*			
Қ	*а*	*з*	*ы*	*б*	*е*	*к*		*б*	*и*
Ә	*й*	*т*	*е*	*к*	*е*		*б*	*и*	
Т	*ә*	*у*	*к*	*е*		*х*	*а*	*н*	

1. Төбе би атанған биді ата?

2. Он сегіз жасында мәмлегер қызметін атқарған би

3.Жиырма бір жасында бас би атанған биді ата?

4. “Алтын ғасыр” заманы қай ханның тұсында болды?

Үйге тапсырма
§ 30

Сұрақтарға жазбаша жауап беру

Төле бидің нақыл сөздерінің мағынасын ажырату